

EVROPSKA
KOMISIJA

Bruselj, 15.9.2014
COM(2014) 575 final

SPOROČILO KOMISIJE SVETU IN EVROPSKEMU PARLAMENTU

Evropski raziskovalni prostor

Poročilo o napredku za leto 2014
{SWD(2014) 280 final}

1. UVOD

Evropski raziskovalni prostor: ključni dejavnik ustvarjanja znanja

Evropski svet je na zasedanju marca 2000 podprl cilj Evropskega raziskovalnega prostora (ERP), ki je vključen v Lizbonsko pogodbo iz leta 2007. Njegov namen je doseči „enotni raziskovalni prostor, ki je odprt za svet, temelji na notranjem trgu in omogoča prosti pretok raziskovalcev, znanstvenih spoznanj in tehnologije, z njegovo pomočjo pa Unija in njene države članice krepijo svoje znanstvene in tehnološke temelje, konkurenčnost in zmožnost skupnega soočanja z velikimi izzivi“¹.

Evropski svet je leta 2011 pozval sodelujoče na ravni EU, držav članic in deležnikov, naj odpravijo preostale pomanjkljivosti in do leta 2014 dokončno oblikujejo evropski raziskovalni prostor za vzpostavitev dejanskega enotnega trga znanja, raziskav in inovacij.

V sporočilu iz leta 2012 „Okrepljeno partnerstvo za odličnost in rast v Evropskem raziskovalnem prostoru“ (v nadaljnjem besedilu: sporočilo o ERP)² je bilo opredeljenih pet prednostnih nalog: učinkovitejši nacionalni raziskovalni sistemi, optimalno nadnacionalno sodelovanje in konkurenca, odprt delovni trg za raziskovalce, enakost spolov in vključevanje načela enakosti spolov pri raziskovalnih dejavnostih ter optimalno kroženje, dostop do znanstvenih spoznanj in njihovega prenosa, tudi na podlagi digitalnega ERP. Komisija je to partnerstvo leta 2012 dopolnila s sprejetjem še dveh sporočil „Boljšemu dostopu do znanstvenih informacij naproti: izboljšanje učinkovitosti javnih naložb v raziskave“³ in „Spodbujanje in usmerjanje mednarodnega sodelovanja EU na področju raziskav in inovacij: strateški pristop“⁴.

Načela ERP so v celoti vključena v vodilno pobudo Unija inovacij strategije Evropa 2020 za spodbujanje rasti in delovnih mest.

To poročilo temelji na poročilu o napredku ERP za leto 2013 in povzema napredek pri dokončnem oblikovanju ERP, priloženi delovni dokument služb Komisije *Dejstva in podatki* (v nadaljnjem besedilu: Dejstva in podatki) pa vsebuje podrobnejšo analizo.

Ob upoštevanju razsežnosti notranjega trga v ERP in njegovega vpliva na naložbe v raziskave in inovacije je to poročilo tudi odgovor na Strateško agendo za Unijo v času sprememb, o kateri so se države članice dogovorile na zasedanju Evropskega sveta junija 2014, in sicer predvsem na prednostno nalogo te agende „Unija delovnih mest, rasti in konkurenčnosti“.

2. KLJUČNE UGOTOVITVE IZ DRUGEGA POROČILA O NAPREDKU ERP

Poročilo o napredku za leto 2014 vsebuje splošen pregled napredka na področju prednostnih nalog ERP v vseh državah članicah in nekaterih pridruženih državah⁵. V poročilu o napredku

¹ COM(2012) 392 final.

² Prav tam.

³ COM(2012) 401 final.

⁴ COM(2012) 497 final.

⁵ In sicer v Švici, na Norveškem in Islandiji, v Srbiji, Črni gori in Turčiji.

za leto 2013 je bil predstavljen pregled političnega okvira, sprejetih ukrepov in prvih dosežkov. V poročilu o napredku za leto 2014 so predstavljeni novi in posodobljeni ukrepi, sprejeti na nacionalni ravni, prvič pa sta vključeni tudi njihova predstavitev in primerjava z ukrepi ERP, ki jih na nacionalni ravni izvajajo organizacije, ki financirajo in opravljajo raziskave.

2.1 Učinkovitejši nacionalni raziskovalni sistemi

Izboljšanje kakovosti razvoja strategije in procesa oblikovanja politike za raziskave ter inovacije je eden od treh ciljev reform, ki jih je Evropska komisija opredelila v svojem sporočilu z naslovom „Raziskave in inovacije kot vir ponovne rasti“⁶, da bi se izboljšala kakovost javne porabe za raziskave in inovacije. Iz *Dejstev in podatkov* je razvidno, da so nacionalni raziskovalni sistemi postali bolj usklajeni s prednostnimi nalogami ERP. Skoraj vse države članice so sprejele nacionalno strategijo za raziskave in inovacije.

Med državami članicami je še vedno veliko razlik v načinu dodeljevanja finančnih sredstev za raziskave. Medtem ko vse države članice izvajajo konkurenčno financiranje projektov, se obseg tega financiranja med njimi precej razlikuje⁷. V vseh državah članicah se izvaja medsebojni strokovni pregled. Vendar pa ni dogovorjenih standardov o osnovnih načelih mednarodnega medsebojnega strokovnega pregleda.

Povezovanje institucionalnega ocenjevanja uspešnosti z institucionalnim financiranjem je tudi zelo uporabno orodje za spodbujanje konkurenčnosti v raziskavah in povečanje učinkovitosti nacionalnih odhodkov. Čeprav 12 držav članic poroča o politikah za dodeljevanje institucionalnega financiranja na podlagi uspešnosti, se zdi, da je to v praksi bolj razširjeno, saj ga izvajajo agencije za financiranje v 16 državah članicah⁸.

2.2 Optimalno nadnacionalno sodelovanje in konkurenca

Skupno spopadanje z velikimi izzivi

Nadnacionalno sodelovanje na programski ravni med državami članicami se povečuje in je vključeno v nacionalne strategije 16 držav članic. S pobudami za skupno načrtovanje programov se nacionalni programi in dejavnosti vse bolj usklajujejo s skupnimi programi na ravni EU za spopadanje z družbenimi izzivi. Več držav članic je začelo pripravljati nacionalne akcijske načrte, časovne načrte in strategije v okviru pobud za skupno načrtovanje programov, v katerih sodelujejo, da bi okrepile svojo zavezanost strateškimi programom raziskav iz teh pobud.

Mednarodno sodelovanje je strateško vse pomembnejše tudi za politične načrte. Devet držav članic je sprejelo posebne določbe za spodbujanje mednarodnega znanstvenega sodelovanja.

⁶ COM(2014) 339 final

⁷ Dejstva in podatki, razdelek „Konkuriranje za javna finančna sredstva“.

⁸ Poleg tega je skoraj 70 % institucij, zajetih v raziskavi o ERP za leto 2014, pripadalo organizacijam, katerih financiranje je povezano z institucionalnim ocenjevanjem.

Raziskovalne infrastrukture

Za razvoj in izvajanje raziskovalnih infrastruktur je 22 držav članic sprejelo načrte za nacionalne raziskovalne infrastrukture. Od leta 2013 jih je bilo pet posodobljenih. Vendar v teh nacionalnih načrtih niso dosledno navedene povezave z načrtom Evropskega strateškega foruma za raziskovalne infrastrukture (ESFRI) in s finančnimi obveznostmi za razvoj raziskovalnih infrastruktur, opredeljenih v ESFRI, ter z drugimi raziskovalnimi infrastrukturami na svetovni ravni.

Izpolnitev in začetek izvajanja vsaj 60 % projektov iz načrta ESFRI do leta 2015 sta mogoča⁹. Svet za konkurenčnost je maja 2014 potrdil najnovejšo prednostno opredelitev projektov iz načrta ESFRI, ki bo državam članicam in Komisiji omogočila, da zagotovijo dodatno podporo za doseganje tega cilja.

Začetek veljavnosti uredbe o Konzorciju evropske raziskovalne infrastrukture (ERIC) je leta 2009 omogočil skupno vzpostavitev in delovanje sedmih raziskovalnih infrastruktur v evropskem interesu. Obeti, da bo do leta 2015 vzpostavljenih 15 projektov ERIC, dokazujejo, da se izvajanje pospešuje.

2.3 Odprt delovni trg za raziskovalce

Število absolventov doktorskega študija v EU sicer narašča, vendar dejstva kažejo, da niso ustrezno usposobljeni za delo zunaj akademskega prostora.¹⁰ Države članice in institucije z izvajanjem načel o inovativnem doktorskem usposabljanju iz leta 2011 raziskovalcem pomagajo pridobiti nova znanja in spretnosti ter izboljšati njihovo zaposljivost, zlasti zunaj akademskega prostora. 45 % raziskovalcev v EU deluje v zasebnem sektorju, vendar samo 10 % absolventov doktorskega študija poroča, da so se usposabljali na področju pravic intelektualne lastnine in podjetništva¹¹. Nekaterne države članice so izkoristile razpoložljive strukturne sklade za sofinanciranje novih struktur doktorskega izobraževanja. Odprto zaposlovanje poleg tega raziskovalnim institucijam omogoča, da pridobijo najboljše raziskovalce na vseh stopnjah poklicne poti, in spodbuja učinkovito geografsko mobilnost. Mobilni raziskovalci imajo vsaj 20 % večji raziskovalni učinek od raziskovalcev, ki niso nikoli delali v tujini¹².

Odprtost in inovacije so dokazano povezani, saj so države z odprtimi in privlačnimi raziskovalnimi sistemi¹³ zelo uspešne na področju inovacij.

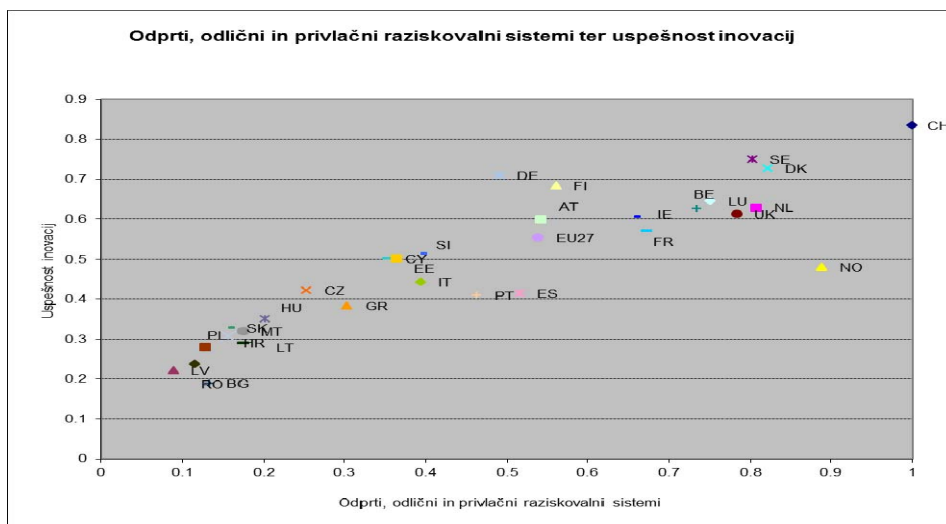
⁹ V skladu s peto zavezo vodilne pobude Unija inovacij.

¹⁰ Študija MORE2, http://ec.europa.eu/euraxess/pdf/research_policies/more2/Final%20report.pdf.

¹¹ Študija MORE2. Dandanes vse bolj prevladuje prepričanje, da se absolventi doktorskega študija ne usposablajo samo za akademsko poklicno pot, ampak vse bolj tudi za poklicno pot zunaj akademskih krogov. Za to se morajo biti sposobni prilagoditi drugačnemu okolju, razviti nova znanja in spretnosti ter pridobiti ustrezno usposabljanje.

¹² Dejstva in podatki, razdelek „Odprto in transparentno zaposlovanje raziskovalcev, ki temelji na dosežkih“.

¹³ Na podlagi naslednjih treh kazalnikov uspešnosti Unije inovacij: mednarodne znanstvene soobjave, znanstvene objave med 10 % najbolj citiranih objav, doktorski študenti iz držav nečlanic EU.

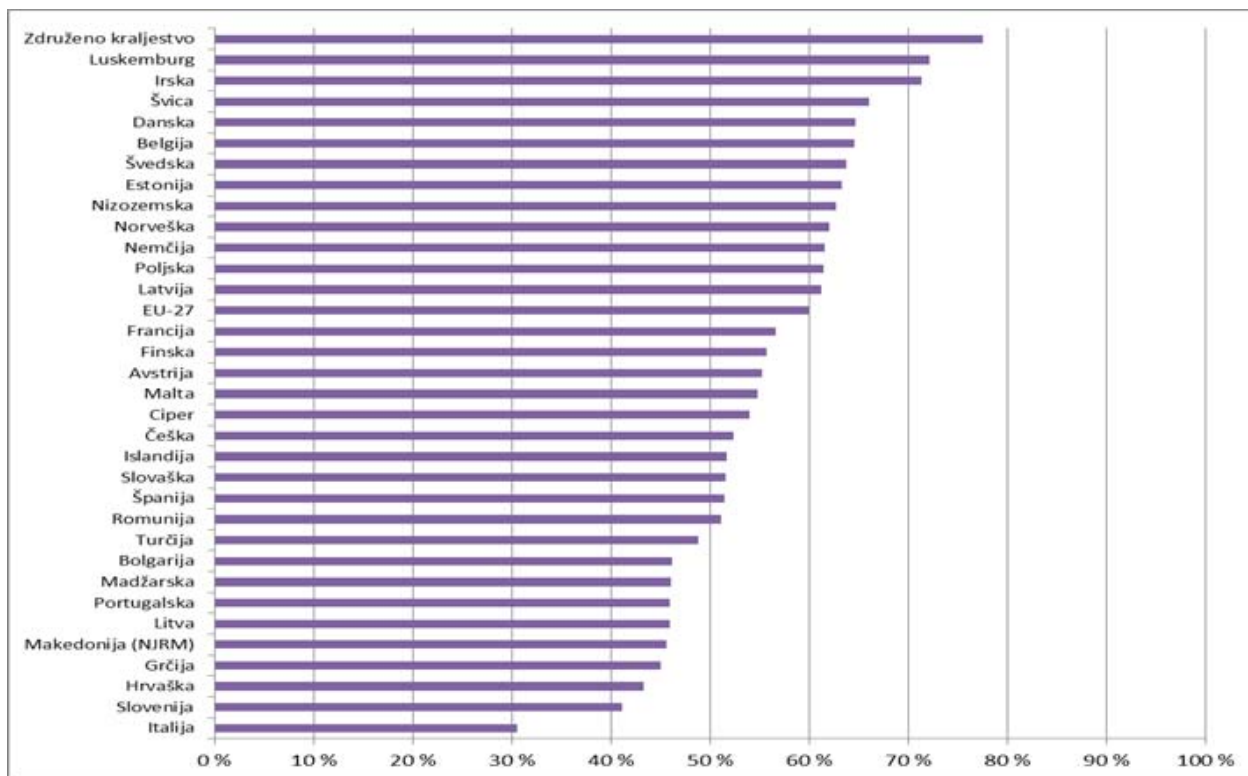
Vir: Izračuni GD za raziskave in inovacije na podlagi pregleda uspešnosti Unije inovacij za leto 2014.

Države članice¹⁴ so se dogovorile, da bodo v sodelovanju z deležniki ustanovile delovno skupino za razvoj orodij, namenjenih strokovnim delavcem, za odprto in transparentno zaposlovanje, ki temelji na dosežkih, podlaga pa bodo dobre prakse. Podatki kažejo, da je nekaj držav članic, na primer Avstrija, Italija in Poljska, sprejelo nacionalno zakonodajo, v skladu s katero je treba vsa prosta delovna mesta v javnih raziskovalnih institucijah objaviti na mednarodnem spletišču za raziskovalna delovna mesta, na primer EURAXESS Jobs¹⁵. Leta 2013 je bilo na spletišču EURAXESS Jobs objavljenih več kot 40 000 raziskovalnih delovnih mest v več kot 7 500 institucijah v sodelovanju z vodilnimi spletnimi portali za raziskovalna delovna mesta. Vendar je v državah članicah še vedno veliko neskladij v praksah odprtega zaposlovanja. Glej grafični prikaz spodaj.

Delež univerzitetnih raziskovalcev, ki so zadovoljni s tem, kako njihova institucija javno objavlja in oglašuje prosta raziskovalna delovna mesta, Evropa, 2012 (%)

¹⁴ Na seminarju vzajemnega učenja, ki ga je leta 2014 organiziral Odbor za evropski raziskovalni prostor in inovacije (ERAC).

¹⁵ [Http://jobs.euraxess.org](http://jobs.euraxess.org).

Vir: Študija MORE2.

2.4 Enakost spolov in vključevanje načela enakosti spolov pri raziskovalnih dejavnostih

Vprašanja enakosti spolov na področju raziskav in inovacij so vse bolj priznana v političnih načrtih na nacionalni, evropski in mednarodni ravni ter znotraj raziskovalnih organizacij. Pobude „na strani ponudbe“, namenjene posameznim znanstvenicam, se vse pogosteje dopolnjujejo s politikami „na strani povpraševanja“, namenjenimi institucionalnim spremembam v raziskovalnih organizacijah z dolgoročnejšimi strukturnimi učinki. V več kot polovici držav članic so bili sprejeti posebni zakoni in/ali nacionalne strategije za enakost spolov pri javnih raziskovalnih dejavnostih. Iz *Dejstev in podatkov* so razvidne pomembne korelacije med ukrepi, sprejetimi na ravni raziskovalnih organizacij, vključno z načrti za enakost spolov, ter obstojem nacionalnih zakonov, strategij in/ali pobud za spodbujanje institucionalnih sprememb¹⁶.

Vendar so spremembe prepočasne in med državami je še vedno veliko razlik. Razlikovanje na podlagi spola pri opravljanju poklica, neuravnotežena zastopanost spolov na visokih položajih in premajhna pozornost, namenjena razsežnosti enakosti spolov v raziskovalnih programih, so še vedno pogosti izzivi. Potrebni je več skupnih prizadevanj in sistemskih strategij za dolgoročnejšo institucionalno spremembo evropskega raziskovalnega sistema.

¹⁶ Dejstva in podatki, razdelek „Enakost spolov in vsebine, povezane s spolom, na področju raziskav“.

2.5 Optimalno kroženje, dostop do znanstvenih spoznanj in njihovega prenosa, tudi v okviru digitalnega ERP

Prost dostop do objav in podatkov

Prost dostop do objav rezultatov raziskav in podatkov podpira vse več univerz, raziskovalnih središč in agencij za financiranje po Evropi. Organizacije deležnikov so bile zelo dejavne pri vzpostavljanju platforme za deležnike ERP, ki temelji na sporočilu iz leta 2012. Doslej je 20 držav članic sprejelo posebne ukrepe za podpiranje prostega dostopa do raziskovalnih objav, vendar jih ima samo pet posebne določbe o odprtem dostopu do raziskovalnih podatkov. Države članice so v okviru Odbora za evropski raziskovalni prostor in inovacije (ERAC) posebno pozornost namenile ponovni uporabi podatkov iz raziskav, pri čemer je še vedno veliko dejanskih in navideznih ovir, vključno s pravnimi, tehničnimi, finančnimi in družbeno-kulturnimi ovirami ter ovirami, povezanimi z zaupanjem.

Vendar so nacionalne politike, pobude in prakse še vedno zelo razdrobljene, prav tako pa se v nekaterih od njih opredelitve prostega dostopa¹⁷, kot so bile razvite v EU, ne izražajo ustrezno.

Prenos znanja ter odprta inovativnost

Države članice še vedno razvijajo nacionalne strategije za prenos znanja in jih pripravljajo za uporabo. To dosežejo zlasti z izboljšano prepoznavnostjo in profesionalizacijo dejavnosti za prenos znanja, okrepljeno vlogo uradov za prenos znanja ter ukrepi za lažjo interakcijo in razvoj strateškega partnerstva ter skupnih raziskovalnih načrtov akademske sfere in industrije, vključno z MSP. To omogoča boljšo uporabo rezultatov raziskav na trgu. Čeprav ima večina držav članic vzpostavljene močne mehanizme za podporo politiki prenosa znanja, to ni razvidno iz finančne podpore v polovici držav članic.

Digitalni ERP

V Evropi niso ustrezno razvite infrastrukture za zagotavljanje dostopa do znanja in uporabe tega znanja za vse v imenu prostega dostopa do rezultatov javno financiranih raziskav. Države članice bi morale pospešiti prizadevanja za združitev moči za učinkovito rabo virov in izvajanje skupnih strategij na podlagi že opravljenega dela, da bi čim bolj izkoristile sedanje naložbe v institucionalne, nacionalne in strokovne podatkovne infrastrukture¹⁸. To lahko vključuje tudi prizadevanja za spodbujanje nekomercialnih možnosti objavljanja v okviru prostega dostopa.

¹⁷ Prost dostop je mogoče opredeliti kot prakso zagotavljanja spletnega dostopa do znanstvenih informacij, ki je za bralca brezplačen. Pri raziskavah in razvoju je prost dostop navadno osredotočen na dostop do „znanstvenih informacij“ iz dveh glavnih kategorij: strokovno pregledani znanstveno-raziskovalni članki (objavljeni v akademskih publikacijah); znanstvenoraziskovalni podatki (podatki, na katerih temeljijo objave in/ali neobdelani podatki).

¹⁸ COM(2012) 401 final.

2.6 Medsektorska vprašanja: vključitev mednarodne razsežnosti v vse prednostne naloge ERP

Pri nadaljnjem razvoju ERP je pomembno, da se mednarodna razsežnost vključi v vse prednostne naloge. Evropa bo tako utrdila svoj položaj kot svetovna raziskovalna velesila, pritegnila in obdržala najboljše raziskovalce, ohranila konkurenčnost in omogočila prihodnje sodelovanje s svetovnimi raziskovalnimi partnerji.

2.7 Skladnost z ERP

Ni ene same poti k doseganju ERP. Hitrost in raven izvajanja ERP sta zelo odvisni od nacionalnega okvira in usmerjenih politik na ravni držav članic.

Izvajanje ERP se razlikuje med posameznimi raziskovalnimi organizacijami. V *Dejstvih in podatkih* so prikazani podatki za organizacije, ki so uvrščene v skupine glede na „skladnost“ z ukrepi ERP¹⁹, predlaganimi v sporočilu iz leta 2012. Opredeljeni sta bili dve glavni skupini: organizacije, ki so „skladne“ z ERP in že izvajajo večino ukrepov ERP, in organizacije, ki kažejo „omejeno skladnost z ERP“ in ne izvajajo ukrepov ERP ali jih izvajajo samo delno. Iz analize je razvidno, da institucije, ki so skladne z ERP, prevladujejo v večini držav članic, razen v sedmih (kjer so deleži podobni ali pa prevladujejo organizacije z omejeno skladnostjo z ERP). Zdi se, da so manjše organizacije²⁰ manj skladne z ERP kot velike organizacije²¹.

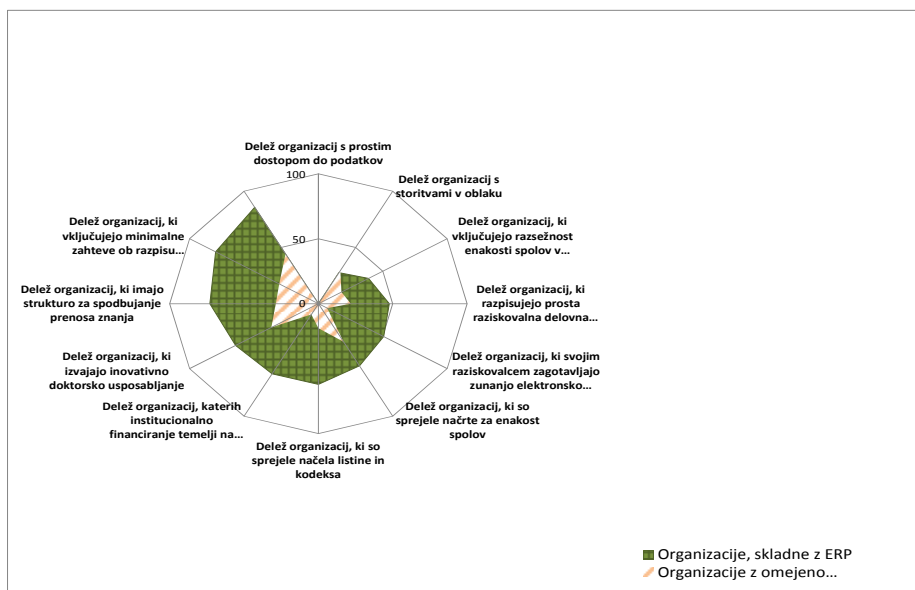
Poleg tega se raven izvajanja različnih ukrepov ERP razlikuje med obema skupinama. Iz spodnjega grafičnega prikaza je na primer razvidno, da v skupini organizacij, skladnih z ERP, skoraj 90 % organizacij pogosto navede minimalne zahteve ob razpisu prostih delovnih mest, medtem ko to naredi manj kot 50 % organizacij z omejeno skladnostjo z ERP. Analiza iz *Dejstev in podatkov* kaže, da bi se morale bolj potruditi tudi organizacije, skladne z ERP. Na primer, samo 50 % organizacij, skladnih z ERP, pogosto objavlja prosta delovna mesta na spletišču EURAXESS.

Delež organizacij, ki izvajajo nekatere ukrepe ERP, v dveh najpomembnejših skupinah organizacij

¹⁹ Obravnavani ukrepi niso medsebojno povezani. V analizo so bili vključeni samo ukrepi, ki spreminjajo izvajanje ERP.

²⁰ Tj. manj kot 300 raziskovalcev na univerzah in 100 raziskovalcev v raziskovalnih ustanovah.

²¹ Dejstva in podatki, razdelek „Zakaj ERP?“.

Vir: Raziskava o ERP za leto 2014.

Raziskovalci iz organizacij, skladnih z ERP, imajo navadno tudi več objav in prijavijo več patentov, kar prispeva k rasti in ustvarjanju delovnih mest.

2.8 Dokončno oblikovanje ERP

V sporočilu o ERP so bili opredeljeni štirje pogoji za dokončno oblikovanje ERP: reforme držav članic v zvezi z vsemi prednostnimi nalogami ERP, pospešeno izvajanje prednostnih nalog iz sporočila, ki ga zagotovijo deležniki s področja raziskav, večja podpora Komisije nacionalnim politikam ERP in pregledno spremljanje.

Države članice so najpomembnejši akter za uvedbo reform ERP na nacionalni ravni in zagotavljanje podpore izvajanju teh reform v organizacijah, ki financirajo in izvajajo raziskave. Reforme ERP postopno vključujejo v svoje letne nacionalne programe reform, saj so bili ukrepi ERP leta 2014 navedeni v 19 nacionalnih programih reform, leta 2013 pa samo v 11 tovrstnih programih. Države članice so se v okviru Odbora za evropski raziskovalni prostor in inovacije (ERAC) zavezale, da bodo leta 2014 začele pripravljati skupno poročevalsko strukturo v okviru evropskega semestra, da bi se prednostne naloge ERP dosledno izvajale. Države članice so se na Svetu za konkurenčnost februarja 2014 zavezale, da bodo do sredine leta 2015 na evropski ravni pripravile načrt ERP, ki bo usmerjal nacionalno izvajanje reform ERP. Nekatere države članice so že začele pripravljati nacionalne načrte ERP za pospešitev izvajanja ERP ter za konkurenčno in privlačno Evropo na svetovni ravni²².

Organizacije deležnikov so ključni akterji pri izpolnjevanju prednostnih nalog ERP na podlagi memoranduma o soglasju in skupne izjave ter prek platforme deležnikov. Med svojimi člani spodbujajo ERP²³. Deležniki cilje ERP na primer podpirajo tako, da platforma

²² Prvi tak načrt je 16. julija 2014 sprejela zvezna vlada Nemčije.

²³ Glej na primer izjavo združenja Science Europe o ERP iz decembra 2013: http://www.scienceeurope.org/uploads/PublicDocumentsAndSpeeches/120717_Science_Europe_ERA_

deležnikov spodbuja svoje člane, naj dejavno sodelujejo pri strategiji človeških virov za raziskovalce (HRS4R).

Na evropski ravni so se začeli uporabljati okvirni programi za izvajanje politike ERP in oblikovanje gradnikov ERP. Komisija podpira države članice in deležnike s področja raziskav v teh prizadevanjih s številnimi ukrepi, kot so shema „ERA-Net Cofund“, pobude v skladu s členom 185, EURAXESS in medsektorska vprašanja. Na primer, v skladu z vzorčnim sporazumom o nepovratnih sredstvih iz programa Obzorje 2020 si mora upravičenec do nepovratnih sredstev prizadevati za izvajanje Evropske listine za raziskovalce in Kodeksa ravnanja za zaposlovanje raziskovalcev²⁴. Poleg tega morajo upravičenci do nepovratnih sredstev sprejeti vse potrebne ukrepe za spodbujanje enakih možnosti za moške in ženske ter zagotavljanje uravnotežene zastopanosti spolov na vseh ravneh²⁵.

Evropska komisija je v tesnem sodelovanju z državami članicami in ob prispevku platforme deležnikov razvila **mehanizem spremljanja ERP**. Mehanizem spremljanja ERP postaja bistveni element pri oblikovanju politik v zvezi z ERP. Omogoča spremljanje, do katere stopnje države članice, financerji raziskav in raziskovalne institucije podpirajo in izvajajo ERP.

Prizadevanja partnerjev ERP so se do zdaj izkazala za uspešna in pogoji za dokončno oblikovanje ERP so vzpostavljeni. Vendar je dokončno oblikovanje ERP postopen proces, podoben oblikovanju notranjega trga. Sodelovanje vseh akterjev partnerstva ERP bo ključni dejavnik za pospešitev izvajanja ERP, ki se trenutno razlikuje na ravni držav članic, financiranja in uspešnosti raziskav. Veliko je odvisno od kakovosti ukrepov, ki jih bodo sprejeli ti akterji, da bi izpolnili svoje zaveze ter dosegli dejanske in izmerljive družbene koristi.

3. PRIHODNJI IZZIVI

Izvajanje ERP

Potrebna so dodatna prizadevanja na področju izvajanja. Do sredine leta 2015 bo pripravljen načrt ERP na evropski ravni. Vseboval bo smernice in ključne ukrepe za odpravljanje preostalih ozkih grl. Pripomogel bo k vodenju nacionalnega izvajanja ERP, ob upoštevanju raznovrstnosti nacionalnih raziskovalnih sistemov. Države članice bi morale bolj upoštevati ERP pri pripravi nacionalnih raziskovalnih in inovacijskih strategij, ki se izvajajo s prilagojenimi nacionalnimi akcijskimi ukrepi in pobudami ERP. Za spodbujanje razvoja ERP se lahko preučijo različne možnosti, po potrebi vključno z zakonodajnimi možnostmi, na podlagi novih določb iz Pogodbe o delovanju Evropske unije, povezanimi z ERP.

²⁴ Statement.pdf in informativni dokument Lige evropskih raziskovalnih univerz iz maja 2014 z naslovom „An ERA for a change“: http://www.leru.org/files/publications/BP_ERAOFCHANGE_FINAL.pdf
Člen 32 splošnega sporazuma o nepovratnih sredstvih.
http://ec.europa.eu/research/participants/portal/desktop/en/funding/reference_docs.html#h2020-mga.

²⁵ Člen 33 splošnega sporazuma o nepovratnih sredstvih.

Komisija bo poleg tega z državami članicami začela razpravo o najustreznejši ravni usklajevanja in prilagajanja nacionalnih raziskovalnih strategij ter združevanja financiranja na področjih družbenih izzivov, da bi se povečal učinek na ravni EU. Možni izidi razprave bi lahko bili opredelitev ravni nacionalnega financiranja znotraj usklajenega evropskega okvira in ukrepi za povečanje števila držav, zavezanih skupnemu načrtovanju programov.

Da bi dosegli osnovne trajnostne evropske raziskovalne infrastrukture, je potrebna nadaljnja uskladitev nacionalnih in evropskih načrtov za raziskovalne infrastrukture in s tem povezanega združevanja financiranja.

Nazadnje je treba okrepiti tudi mednarodno sodelovanje kot medsektorsko prednostno nalogo ukrepov ERP. Kot je navedeno v strategiji za mednarodno sodelovanje na področju raziskav in inovacij v zvezi s pristopom k državam Efte, državam širitve EU in državam, ki so del evropske sosedске politike, bo v središču pozornosti spodbujanje vključevanja v ERP ali uskladitve z njim.

Sodelovanje novih deležnikov

Nacionalni in evropski deležniki bi morali ustrezno sodelovati pri pripravi nacionalnih akcijskih načrtov ERP in torej pri izvajanju ERP, da se zagotovi njihova popolna zavezanost vrednotam in koristim ERP. Platforma deležnikov je koristno orodje, ki prispeva k oblikovanju politike in izvajanju ERP. Vključevala bi lahko več akterjev s področja raziskav. Prihodnji uspeh ERP bo odvisen od podpore in dejavne mobilizacije raziskovalcev in deležnikov, da bi raziskave ustrezale družbenim potrebam in izzivom.

Čim večja družbena korist raziskovalnih in inovativnih dejavnosti

Raziskovalne in inovacijske cilje je treba tesneje vključiti v številne z raziskavami povezane politike na evropski in nacionalni ravni. Osrednji namen ERP je čim bolje izkoristiti možnosti evropskih odprtih raziskovalnih sistemov in spodbujati inovacije. Evropa lahko z osredotočanjem na raziskovalne sektorje zagotovi regijam okvir za specializacijo na njihovih strokovnih področjih. Ta vseevropski pristop k pametni specializaciji bo zagotovil trdnejšo raziskovalno strategijo, v skladu s katero se za najkakovostnejše raziskave združijo najsposobnejši strokovnjaki. Čezmejni regionalni pristopi prispevajo k širjenju kakovosti v raziskavah in večji skladnosti z ERP.

Doseganje popolnoma delujočega ERP mora biti v ospredju prihodnjih pobud politik na področju raziskav in inovacij. Priznati bi bilo treba potrebo, da mora znanost zagotavljati trajnostne rešitve za družbene izzive, ter vse večjo potrebo po raziskovalni integriteti in odgovornosti in iskanju novih načinov za izvajanje in izmenjavo raziskav, tj. Znanost 2.0.

Stalna podpora Evropske komisije ERP

Komisija bo še naprej podpirala države članice in deležnike s področja raziskav pri prizadevanjih za okrepitev ERP, tako da jim bo zagotavljala informacije o obstoječih dobrih praksah. V okviru programa Obzorje 2020 bo vzpostavila mehanizem za pomoč politikam in organizirala seminarje vzajemnega učenja. Zagotovila bo, da program Obzorje 2020 podpira

delovanje ERP s ciljno usmerjenimi in medsektorskimi ukrepi. Jasen primer podpore EU za ERP je nov instrument za pokojninsko varčevanje za evropske raziskovalne institucije (RESAVER)²⁶, ki bo z odpravljanjem ovir pri mobilnosti raziskovalcev ter zagotavljanjem varnih in trajnostnih pokojninskih zavarovanj za raziskovalce prispeval k oblikovanju evropskega trga dela za raziskovalce.

Krepitev spremljanja ERP

Mehanizem spremljanja ERP temelji na kazalnikih in mehanizmi zbiranja podatkov, dogovorjenih z državami članicami. Spremljanje ERP se je izkazalo za koristno pri merjenju napredka v zvezi z ukrepi politike ERP. Vendar je to spremljanje omejeno, saj je udeležba v raziskavah prostovoljna, zaradi česar je uporaba rezultatov za oblikovanje politik omejena. Potrebna so dodatna prizadevanja za opredelitev in podrobnejšo določitev bistvenih kazalnikov napredka v ERP in morebitno razširitev obsega mehanizma spremljanja ERP.

4. SKLEPNE UGOTOVITVE

Poročilo potrjuje, da je partnerstvo ERP pripomoglo k oblikovanju ERP. Pogoji za dokončno oblikovanje ERP, opredeljeni v sporočilu o ERP leta 2012, so zdaj vzpostavljeni:

- države članice sprejemajo vse več ukrepov za podporo ERP in jih vključujejo v nacionalne programe reform;
- organizacije deležnikov zagotavljajo stalno podporo načrtu ERP;
- EU je vključila ERP v evropski semester, zagotavlja znatna finančna sredstva za ERP in spodbuja odprto zaposlovanje, prost dostop do objav in podatkov ter enakost spolov v okviru programa Obzorje 2020;
- vzpostavljen je bil zanesljiv mehanizem spremljanja, ki daje podatke o stopnji napredka. Je bistveni element pri oblikovanju politike v zvezi z ERP.

Dokončno oblikovanje ERP, tako kot notranjega trga, je še vedno postopen proces. Vendar je za polno delovanje ERP potrebnih več prizadevanj. Bolj kot kdaj koli prej sta zdaj izvedba potrebnih reform in delovanje ERP odvisna od držav članic in deležnikov s področja raziskav.

Skladnost z ERP je povezana z večjo učinkovitostjo:

- odprti in privlačni raziskovalni sistemi so inovativnejši;
- institucije, ki so skladne z ERP, imajo več objav in prijav patentov na raziskovalca.

Ni ene same poti k vzpostavitvi ERP. Zlasti:

- je izvajanje učinkovitejše, kadar so sprejeti nacionalni ukrepi, ki jih podpirajo organizacije, ki financirajo in opravljajo raziskave;
- se zdi, da so majhne raziskovalne organizacije manj skladne z ERP kot velike.

²⁶ [Http://ec.europa.eu/euraxess/index.cfm/rights/resaver](http://ec.europa.eu/euraxess/index.cfm/rights/resaver).